

az ő üzlete az első magyar cég Pozsonyban) és magyar hazafias szelleme miatt azon időben nem egyszer voltak kellemetlenségei is.

Mint már önálló üzletember mind több és több tért kezdett elfoglalni úgy az üzleti körökben, mint magában a városi törvényhatóság kebelében. Mutatják ezt a következő adatok: Neiszidler igaz-

NEISZIDLER KÁROLY.

gatósági tagja a pozsonyi első takarékpénztárnak, az osztrák-magyar bankfióknál cenzor, a városi képviselő testületnek tagja s újabban nemkülönben tagjává lett a pozsonyvárosi közigazgatási bizottságnak is. Mondani sem kell, hogy két utóbbi minőségében igen tevékeny részt vett a város közügyeinek in-

tézésében.

Végül mintegy betetőzve e szép bizalmi állásokat, polgártársai azzal tüntették őt ki, hogy szabadelvűparti program alapján nagy szótöbbséggel megválasztották Pozsonyváros II. kerületének országos képviselőjéül — a szintén szabadelvűparti Molec Dániel ellenében. Nincs kétség benne, hogy Neiszidler mint képviselő is kiváló szolgálatokat van hivatva tenni Pozsonynak, a hol ő méltán örvend oly nagy népszerűségnek.

Dr. Ország Sándor.

Született Budán 1836. május 8-án, róm. kath. — Tanulmányait a budai kir. főgymnasiumban, s utóbb a pesti kir. egyetemen végezte. Jogtudori és ügyvédi oklevelet nyert. Több előkelő pesti ügyvédnél folytatott joggyakorlat után a tannyelvnek németről ma-

gyarra történt átváltoztatása alkalmával a budai kir. főgymnasiumban mint a történelem és bölcsészet tanára működött. Rövid idő múlva azonban Buda főváros szolgálatába állott, hol mint tollnok, utóbb főjegyző s végre mint tanácsnok lépett a közélet terére. Előharcosa volt a magyarosításnak s leginkább az ő befolyásának tulajdonítható a városi elemi és népiskolákban a magyar tannyelv behozatala. Kiváló érdemet szerzett magának, midőn nem csekély küzdelem után a várbeli színházat, melyben évtizedeken által német társaságok működtek, a magyar színügy számára nyerte meg. A magyar színház eleinte nagyon ingadozó alapon állott s már-már bukófélben volt. Ekkor Országh rövid időn által csaknem mint színigazgató működött és sikerült neki a magyar ügyet, a kormánytól kieszközölt subventió és önmaga által hozott anyagi áldozatok útján

megmenteni és fenntartani mindaddig, míg a színházat a nemzeti színház igazgatósága vette át. Az erre vonatkozó szerződés egyrészt Tisza Lajos gróf és Országh Sándor, másrészt a nemzeti színház akkori intendása b. Orczy Felix és Szerdahelyi Kálmán közt 1870-ben jött létre, s utóbb a kormány által, valamint Országh

ORSZÁGH SÁNDOR.

lelkes küzdelmei után Buda főváros közgyűlése által is helyben hagyatott.

Városi szolgálatának idejében résztvett a Rajner belügyminiszter által a megyék és községek rendezése iránt egybehívott enquête tárgyalásaiban, melyeknél ő vitte a jegyzői tollat. Ugy ezen ügyről, valamint a főváros rendezése iránt szintén enquête útján készített törvényjavaslatról számos cikk jelent meg tőle a napilapokban.

Mint a budai építkezési ügyek vezetője részt vett még 1869-

ben a lakáshiány orvoslása iránt egybehívott enquêten s ő dolgozta ki Buda általános szabályozási tervezetét, mely a városi közgyűlés által elfogadtván, pártolólágot lett a kormányhoz felterjesztve. Ugyanekkor jelent meg tőle egy füzet «Budaváros jelentése 1867—1869» cím alatt, melyben nemcsak a város állapotát ecseteli, de egyszersmind kiterjeszkedik azon főkérdésekre is, melyek annak felvirágoztatására befolyással bírnak.

Gróf Andrassy Gyula felhívására, mint osztálytanácsos az ugyan akkor alakított fővárosi közmunkák tanácsánál az előadó hivatalát vette át s ekkor kezdett működése egész Budapestre kiterjedni. Ő készítette 1870-ben az ideiglenes «építési utasítást,» — a sugárutról és nagy körutról szóló törvényjavaslatokat s azok indokolárait, — ő dolgozta ki Reitter Ferenc elhunyt miniszteri tanácsossal az építési rendszabályt, — készítette a javaslatot az 1869. évi kisajátítási törvény megváltoztatására, — s ezek mellett ő volt magának a tanácsnak és határozatainak előadója, tolla és végrehajtója. Ezen működéséről fényes és részletes képet nyújtanak a fővárosi közmunkák tanácsának 11 évről szóló általa szerkesztett jelentései, melyek Budapest egész építkezési ügyének tüzetes és részletes történetét képezik. Ő volt elnöke a m. kir. honvédmiszteri palota építési bizottságának s előadója a m. kir. várkerti építkezések és a m. kir. dalszínház építési bizottságainak.

1880-ban Pauer János fehérvári püspök mint elnöke és Ország Sándor mint alelnöke az e célra alakult bizottságnak, rendezték a «Virág Benedek» félszázados ünnepélyét. Ország indította meg a pénzgyűjteményeket, melyekből az új sarkó, Virág lakházának táblával való megjelölése s egy 800 frtos alapítvány eszközöltettek. Magán az ünnepélyen, a Viráglakház előtt, a budai szarvas téren ő mondotta a nagyhatású emlékbeszédet, több ezer főre menő közönség előtt.

Egy évvel később, mint a budai dalárda elnöke, ő vezette ezen együletet Fiuméba, mely kirándulás annak idejében nagy figyelmet keltett s maga után vont a fiumeiek látogatását Budapesten, kik körülbelül 600-an viszonzták a budai dalárda kirándulását. Ő állott élén a fővárosi rendező-bizottságnak s e körül szerzett érdemeiért a fiumeiek egy gyönyörűen esztergályozott kis hadihajóval ajándékozták meg emlékül, mely annak idejében a nőiparkállításon közszemlére ki is volt téve.

1881-ben a főváros II-ik kerülete, utóbb III-ik kerülete állította fel képviselő-jelöltnek s ez utóbbi meg is választotta.

Ennek következtében mint miniszteri tanácsos hivataláról lemondott s egészen a közügyek terére lépett.

Mint országos képviselő, előbb a közigazgatási, az utóbbi években a pénzügyi bizottságnak volt tagja s 1884-ben ő referálta a vallás- és közoktatásügyi miniszterium költségvetését. Magában a házban, a zsidókérdés ügyében, — az 1870. X. t. c. alapján felvett sorsolási kölcsön jövedelmi forrásainak biztosítása ügyében, — és a jövedelmi pótladok kérdésében szólalt fel, míg a legutolsó idő-

szakban, mint a fővárosi és fiumei adómentességi törvényjavaslatok, valamint az «országház építéséről» szóló törvényjavaslat előadója vonta magára a közfigyelmet.

Ugyanezen időben jelent meg tőle egy végtelenül érdekes, adatokban gazdag s az összes sajtó által örömmel üdvözölt munka «Budapest középítkezései 1867—1883» cím alatt, mely azonban csak kisebb körben lett teljesen ismerve, mert azt a szerző csak 1000 példányban nyomtatván, csakis barátai és ismerőseinek küldte meg, s így könyvtáraknál nem volt kapható.

Mint a fővárosi közmunkák tanácsának és a fővárosi képviselő testületnek tagja, folytonosan élénken vesz részt ezen testületek tanácskozásaiiban s különösen építkezési ügyekben mindenütt találkozunk szakavatott és döntő működésével.

Mint városi képviselőnek, az ő indítványára lett megszüntetve a budai kültelki birtokosokra igazságtalanul nehezedett külön adó, a «hegyvám» illeték, mely mint a múltnak érthetetlen maradványa sújtotta az illetőket. Polgártársai ebbeli érdemei elismerésül fényes banquetet rendeztek s emlékül egy gyönyörű, stilszerűen dolgozott ezüst bilikkommal ajándékozták meg, mely arany diszítésekben és betűkben tünteti fel nevét és az alkalmat, melylyel átadatott.

Ugyanakkor a várkerti építkezések teljes befejezése alkalmával s a közügyek körül szerzett kitűnő érdemei elismerésül Ő felsége által a Lipótrend lovagkeresztjének adományozásával lett kitüntetve.

1884-ben a főváros III-ik kerületében újra és pedig egyhangulag lett országgyűlési képviselőnek megválasztva.

A közügyek terén kifejtett rendkívüli működése mellett még az egyleti és társadalmi életben is találkozunk vele. Mint a budavári vörös-kereszt fiók-egyletének elnöke, a budai nőegylet titkára, a budai szegény gyermek-kert egylet egyik igazgatója, a budai gőzsikló-társulat elnöke, a budapesti takarékpénztár és a Ganz-féle gépgyár igazgatója, a budai dalárda elnöke s csaknem valamennyi jobbpárti (budai) egyletnek és társulatnak választmányi tagja e téren is rendkívüli munkásságot fejt ki.

Országgh jelenleg 48 éves s így férfikorának derekán áll. Erőteljes testalkattal, szónoki tehetséggel, átható élénk észszel és széles olvasottsággal bír és a legjobb akarattal lévén telve, tőle mindnyájan, de különösen a budaiak, — kiknek érdekeit talán senki sem ismeri jobban és senki sem képviseli melegebben — még sokat várhatunk. Tagja most is a képviselőház pénzügyi bizottságának.

Dr. Pauler Tivadar.

A Tisza-kabinetnek nagytudományu tagja, ki most már másodízben igazságügyminister, Pauler Tivadar született Budán, 1816. ápril 9-én. Gimnásialis tanulmányait ugyanott 1824—30-ban, a bölcsészeti és jogtudományokat pedig a pesti m. k. egyetemen végezte kitűnő sikerrel 1830—1835-ben.